

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
CZU: 657.63:334.73(478)(043)

**PERFEȚIONAREA TEHNICILOR DE AUDIT INTERN
ÎN SECTORUL CORPORATIV DIN REPUBLICA MOLDOVA**

522.02 - CONTABILITATE; AUDIT; ANALIZĂ ECONOMICĂ

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Autor:

Petreanu Elena

Conducător de doctorat:

Dolghi Cristina, dr., conf.univ.

CHIȘINĂU, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale de Științe Economice a Universității de Stat din Moldova

Conducător de doctorat:

DOLGHI Cristina, dr., conf.univ., USM, Departamentul Contabilitate și Informatică Economică

Comisia de doctorat:

- 1. PREȘEDINTE – COJOCARU Maria**, șef al Departamentului “Contabilitate și Informatică Economică”, dr., conf. univ., USM
- 2. Conducător științific – DOLGHI Cristina**, dr., conf.univ., USM
- 3. Referent oficial – BÎRCĂ Aliona**; dr.hab; conf. univ., ASEM
- 4. Referent oficial – GRIGOROI Lilia**, decanul facultății “Contabilitate”, dr., conf. univ., ASEM
- 5. Referent oficial – GOLOCEALOVA Irina**; dr., conf. univ., USM
- 6. Secretar științific – LUȘMANSCHI Galina**; dr., conf. univ., USM

Susținerea tezei va avea loc la data de 11.02.2022, ora 14.00, în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale de Științe Economice a USM, mun. Chișinău, str. Mateevici 60, bl. Central, sala 331.

Rezumatul tezei de doctorat poate fi consultat pe pagina web a Școlii doctorale de Științe Economice (<http://fse.usm.md/scoala-doctorala.html>) și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Președinte al comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

doctor în științe economice,
conferențiar universitar

COJOCARU Maria

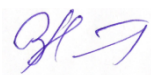
Conducător științific:

doctor în științe economice,
conferențiar universitar

DOLGHI Cristina

Autor:

PETREANU Elena

© Petreanu Elena, 2021

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	21
BIBLIOGRAFIE.....	25
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	27
ADNOTARE (română, rusă, engleză).....	30

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța practică a problemei abordate. Auditul intern constituie un element esențial în asistența managementului entității prospere în condițiile economiei concurențiale. Schimbările structurale semnificative, ce au avut loc în ultimii ani atât în țara noastră, cât și în lume, determinarea noilor priorități în dezvoltarea economică, formarea unui nou sistem de management în cadrul entității economice au contribuit la dezvoltarea auditului intern în mai multe țări. Un mare interes în implementarea auditului intern aparține și proprietarilor, care sunt cointeresați de controlul asupra eficacității resurselor materiale, financiare și umane în cadrul entității.

Lipsa tehnicilor performante de audit aplicate în evaluarea calității managementului riscurilor, dar și guvernantei corporative, cauzează apariția problemelor ce influențează negativ rezultatele unei activități de antreprenariat. Anume aceste dificultăți, dar și lipsa cadrului legislativ și normativ cu privire la auditul intern în sectorul corporativ, care aplică cadrul legal pentru sectorul public, a determinat interesul cercetării vizând tehnicile auditului intern aplicate în sectorul corporativ din Republica Moldova (RM).

Suportul metodologic și teoretico-științific în investigațiile efectuate de autorul lucrării date îl constituie cercetările și opiniile expuse ale următorilor savanți și economiști din domeniu atât din străinătate, cât și din țară: Lawrence B. Sawyer, Jacques Renard, R. Adams, R. Đodje, A.A. Arens, J. K. Loebbecke, F.L. Đefleese, A. Sonin, B. Sokolov, V. Scobara, S. Bychkova, L. Sotnikova, L. Severenkova, N. Filevskaya, M. Ghiță, N. Feleagă, C. Boța-Avram, I. Popa, C. Precob, A. Rusu-Buruiană, I. Chersan, F. Boghean, A. Bîrcă, C. Dolghi, A. Iachimovschi, ș.a.

Autorii nominalizați au examinat problematica auditului intern și confirmă că subiectul dat este important pentru realizarea obiectivelor strategice în cadrul unei entități moderne ce activează în condițiile economiei concurențiale și necesită o permanentă investigare.

Obiectul cercetării îl constituie fluxurile informaționale aferente auditului intern în entitățile economice din sectorul corporativ al RM, inclusiv entități de interes public: S.A. „Intact Asigurări Generale”, S.A. „ALPHA LEASING”, S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord”, Banca Comercială Română Chișinău S.A., B.C. „Victoriabank” S.A., Moldindconbank S.A. etc.

Scopul cercetării reprezintă examinarea complexă a aspectelor teoretice și aplicative ale auditului intern, în vederea identificării problemelor existente și fundamentării direcțiilor prioritare de perfecționare a tehnicilor de audit în entitățile economice din sectorul corporativ al

RM, în conformitate cu tendințele de dezvoltare a acestuia pe plan internațional și cu bunele practici din alte țări.

Pentru realizarea acestui scop, au fost stabilite următoarele **obiective**: cercetarea premiselor apariției, etapelor și tendințelor evoluției auditului intern; dezvoltarea conceptuală a noțiunii de „audit intern”; delimitarea și analiza problematicii abordărilor aferente tipurilor auditului intern și stabilirea criteriilor de clasificare a acestuia; dezvoltarea problemelor aferente activității auditului intern în sectorul corporativ din RM și identificarea soluțiilor prin corelarea obiectivelor auditului intern cu strategiile de dezvoltare ale entității, necesitățile managementului și Comitetului de audit al entității; investigarea cadrului legal de reglementare a auditului intern și identificarea soluțiilor aferente aspectelor problematice de ordin normativ în organizarea și funcționarea auditului intern în sectorul corporativ din RM; fundamentarea necesității asigurării și îmbunătățirii calității auditului intern în cadrul entității din sectorul corporativ; argumentarea implementării noilor tehnici de audit intern aferente evaluării controlului intern și a guvernanței corporative a entității; perfecționarea tehnicilor de audit intern aferente evaluării eficacității managementului riscurilor în sectorul corporativ din RM.

Prezentarea metodologiei de cercetare. Sfera de cercetare a tezei de doctorat rezidă în titlul nominalizat și este atribuită domeniului auditului.

Cercetarea prezentă are un caracter teoretico-aplicativ, au fost utilizate cunoștințele existente pentru elucidarea unor probleme reale, în scopul realizării tehnicilor de audit noi, care sunt folosite pe un domeniu distinct.

Autorul a utilizat pe larg metoda de analiză a documentelor, care a permis să fie realizată o detaliere de conținut a ansamblului de probleme abordate. Cercetările se bazează pe rezultatele investigațiilor efectuate de către savanții și cercetătorii străini, de asemenea au fost examinate analizele și studiile autorilor autohtoni, precum și actele normative ale RM și Standardele Internaționale pentru Practica Profesională a Auditului Intern (ISPPA).

Autorul a utilizat frecvent metoda comparativă, care a permis să fie stabilite corespondențele și deosebirile manifestate între reglementările naționale și ISPPA, între practica națională și cea internațională ce ține de domeniul auditului intern. Efectuând o sinteză a experienței internaționale aferente cercetărilor în domeniul auditului intern, autorul identifică direcțiile primordiale de analiză a situației actuale a auditului intern în sectorul corporativ al țării. În acest scop, conform direcțiilor stabilite, a fost aplicată tehnica interviului semistructurat, care a permis elucidarea aspectelor de bază în activitatea subdiviziunilor de audit intern, de asemenea au contribuit la determinarea perspectivelor de dezvoltare a auditului intern în sectorul nominalizat.

Aprofundarea cercetărilor ce țin de evaluarea guvernantei corporative și a rolului auditului intern în acest proces, a fost posibilă prin utilizarea anchetării personalului din entitățile de interes public, incluse în studiu. În consecință, au fost obținute informații pertinente ce țin de diagnosticul culturii corporative, de asemenea au fost evidențiate aspectele de bază ale stării actuale a culturii corporative în cadrul entității. În același timp, autorul a utilizat tehnica de evaluare prin intermediul indicatorilor calitativi, care a contribuit la formarea concluziilor corespunzătoare aferente eficacității controlului intern și a managementului riscului în cadrul entităților studiate.

Ipozeza de cercetare se fundamentează pe necesitatea dezvoltării auditului intern în sectorul corporativ al RM pe baza perfecționării continue a tehnicilor de audit, care va permite atingerea obiectivelor entităților economice și îmbunătățirea operațiunilor acestora.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere reies din obiectivele tezei și constau în: aprofundarea și dezvoltarea conceptului de audit intern; recomandarea unei clasificări a tipurilor de audit intern bazate pe funcțiile actuale ale acestuia; propunerea metodei de cercetare a situației actuale a auditului intern în sectorul corporativ al RM; fundamentarea unei metode de evaluare a calității auditului intern, care permite de a corela obiectivele acestuia cu strategiile de dezvoltare ale entității; recomandarea tehnicilor de audit intern aferente evaluării controlului intern și a guvernantei corporative a entității; propunerea unor tehnici de evaluare a eficacității managementului riscurilor în sectorul corporativ al țării.

Problema științifică importantă soluționată constă în identificarea direcțiilor prioritare de perfecționare a tehnicilor de audit intern în calitate de element esențial în asistența managementului entității moderne din sectorul corporativ al RM în conformitate cu tendințele de dezvoltare ale acestuia pe plan internațional și cu bunele practici ale altor țări. Soluționarea acestei probleme în cercetare a demonstrat avantajele recomandărilor formulate ce țin de implementarea unor noi tehnici de audit intern în evaluarea managementului riscurilor, guvernantei corporative și controlului intern, și influența benefică a acestora asupra activității entităților din sectorul nominalizat.

Noutatea științifică rezidă în fundamentarea recomandărilor privind modernizarea auditului intern și vizează următoarele elemente inovaționale: aprofundarea și dezvoltarea teoretică a noțiunii de audit intern, prin stabilirea și argumentarea reperelor în concretizarea acesteia; fundamentarea unei abordări a tipurilor de audit intern cu un grad mai înalt de sintetizare, la baza căreia stau funcțiile principale ale auditului intern; abordarea problematicii și elaborarea recomandărilor privind perfecționarea cadrului normativ aplicabil auditului intern în sectorul corporativ al RM; fundamentarea unei metode de cercetare și analiză a activității subdiviziunilor de audit intern în sectorul corporativ al țării; elaborarea criteriilor aferente

aprecierii comparative a particularităților de dezvoltare ale auditului intern în RM și în alte țări; fundamentarea unei metode de evaluare a activității de audit intern și raționalizarea etapelor de bază aferente aplicării acesteia; elaborarea setului echilibrat de indicatori pentru evaluarea eficacității auditului intern și a instrumentelor corespunzătoare de evaluare; elucidarea și soluționarea problemelor aferente evaluării controlului intern, managementului riscurilor și a guvernării corporative.

Importanța teoretică a tezei rezidă în următoarele cercetări: analiza abordărilor naționale și internaționale privind noțiunea de audit intern, precum și concretizarea unei noțiuni viabile pentru toate entitățile; analiza tipurilor de audit intern și recomandarea unei clasificări a acestora cu un grad mai înalt de sintetizare; identificarea cadrului legal aplicabil auditului intern și formularea recomandărilor de raționalizare a acestuia; fundamentarea direcțiilor de cercetare a situației auditului intern în sectorul corporativ din RM.

Valoarea aplicativă a cercetării se confirmă prin: argumentarea unei abordări noi a evaluării activității de audit intern; recomandarea setului echilibrat de indicatori pentru evaluarea activității de audit intern; implementarea instrumentului de evaluare al indicatorului „Evaluarea gradului de satisfacție a comitetului de audit” din tabloul de bord; aplicarea în practică a recomandărilor privind utilizarea tehnicilor de evaluare a controlului intern, guvernantei corporative și managementului riscurilor; elaborarea și aprobarea în practică a formularelor chestionarelor aferente evaluării mediului de control, culturii corporative și managementului riscurilor; descrierea și implementarea etapelor managementului riscurilor prin prisma unui proces de afaceri concret din cadrul entității economice.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele prezentei cercetări au fost implementate în entitățile S.A. „Intact Asigurări Generale”, S.A. „ALPHA LEASING”, S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” în scopul perfecționării tehnicilor de audit intern aferente evaluării controlului intern, guvernantei corporative și managementul riscurilor. Rezultatele cercetărilor efectuate au fost prezentate și aprobate la 6 conferințe internaționale și o conferință națională cu participare internațională. Principalele rezultate ale cercetării au fost publicate în 17 articole științifice, cu un volum de 8.894 coli de autor, dintre care 5 articole – în reviste științifice de profil din țară și din străinătate, incluse în bazele de date: Copernicus, Google Scholar, DOAJ, WorldCat, BASE, Ulrich's Periodical Directory, RePec.

Cuvinte-cheie: audit intern, subdiviziune de audit intern, sector corporativ, standarde de audit intern, evaluarea calității auditului intern, tablou de bord, control intern, mediul de control, chestionar de evaluare, guvernanta corporativă, cultură corporativă, managementul riscului.

CONȚINUTUL TEZEI

În **capitolul 1 „Abordări teoretice ale auditului intern și evoluția acestuia pe plan național și internațional”** se examinează conceptele teoretice ale auditului intern, precum și aspectele apariției și evoluției acestuia.

În practica entităților economice din RM, în momentul actual, auditul intern se află în procesul de formare și dezvoltare continuă. De asemenea, la etapa contemporană de evoluție a societății, pe plan internațional, auditul intern se manifestă ca o funcție distinctă în cadrul entităților și cunoaște o ascensiune rapidă. În pofida acestui fapt, autorul a constatat că aspectele teoretice ale auditului intern sunt insuficient studiate și elucidate în literatura economică din țara noastră. Totodată, în lucrările autorilor din străinătate există diferite interpretări atât ale conceptului, cât și ale obiectivelor și funcțiilor auditului intern.

Sunt identificate diferite opinii asupra apariției auditului intern. Unii cercetători [14, p.49] menționează că auditul intern a apărut la sfârșitul secolului XIX, odată cu introducerea de către bursa din New-York a cerinței față de societățile pe acțiuni de a crea comitete de audit pentru a fi listate la bursă. Alții [15, p.9] prezintă date despre apariția auditului intern în secolul XVI. În opinia noastră, apariția și evoluția auditului intern este indispensabil de a fi studiată în contextul dezvoltării auditului în general. În urma generalizării rezultatelor analizei surselor disponibile despre evoluția auditului în lucrare sunt sintetizate etapele în dezvoltarea acestuia. Criteriile utilizate pentru a evidenția etapele evoluției auditului reprezintă: ordonatorii auditului, executanții auditului și scopul acestuia. Studiul dat a permis identificarea momentului și a premiselor apariției auditului intern.

La momentul actual există diferite interpretări a conceptului de audit intern. Analiza definițiilor atribuite auditului intern a permis să facem concluzia că, inițial, predomină tendința autorilor de a nu delimita conținutul termenilor de audit intern și control intern. Însă, odată cu modificarea tendințelor în dezvoltarea auditului intern, o parte din cercetători, cum ar fi M. Ghiță [4], A. Sonin [16], B. Sokolov [17] ș.a. încearcă tot mai mult să delimiteze conținutul auditului intern de cel al controlului intern. Autorii subliniază că obiectivul de bază a controlului intern trebuie să includă elaborarea, implementarea și menținerea sistemului de control intern al entității. Iar auditul intern urmează să efectueze evaluarea eficacității funcționării sistemului de control intern.

În pofida faptului că la momentul actual, auditul intern cunoaște o reglementare în sectorul public, iar pentru sectorul corporativ este format un „vid normativ”, se creează confuzia existenței a două forme de audit. Considerăm că trebuie să existe o viziune asupra definirii conceptului de audit intern, pentru că nu pot exista diferite interpretări ale noțiunii acestuia: una pentru sectorul public și alta pentru sectorul corporativ.

În această ordine de idei, concretizăm definiția auditului intern, care este viabilă pentru toate entitățile, în baza următoarelor repere: funcție exercitată; independență și obiectivitate; aria de aplicabilitate; cine exercită auditul; furnizarea asigurării și consilierii; orientarea spre managementul riscurilor, controlului și a proceselor de guvernare.

Propunem următoarea definiție a auditului intern: „*Auditul intern reprezintă o funcție realizată în mod independent și obiectiv în cadrul entităților din diferite sfere de activitate. Funcția auditului intern poate fi exercitată de către auditorii interni sau profesioniști din afara entității, care furnizează asigurare și consiliere pentru a aduce plusvaloare acestuia și a îmbunătăți operațiunile efectuate, pentru a sprijini entitatea în îndeplinirea obiectivelor sale prin implementarea unei abordări sistemice și metodice în evaluarea eficacității managementului riscurilor, a controlului și a proceselor de guvernare*”.

Datorită modificărilor survenite în evoluția conceptului de audit intern, atestăm schimbări și în caracteristicile inerente auditului intern. Astfel, analiza noțiunii actuale a auditului intern relevă lărgirea esenței auditului intern și, anume, acordarea asigurării și consilierii. În practica auditului intern apar probleme aferente stabilirii raportului de timp, pe care trebuie să-l acorde auditorii activităților de asigurare și consiliere. În opinia noastră, activitățile de asigurare sunt primordiale în exercitarea auditului intern, iar raportul dintre misiunile de asigurare și cele de consiliere trebuie să fie dictat de necesitățile interne de moment ale managementului entității, de particularitățile de activitate și dezvoltare ale acesteia.

O altă caracteristică nouă, ce rezidă în modificările parvenite în evoluția conceptului de audit intern – aducerea valorii entității. Auditul intern aduce valoare atât entității, cât și factorilor interesați de această activitate, în condițiile când sunt luate în considerare strategiile, obiectivele și riscurile, de asemenea se furnizează asigurare obiectivă și relevantă; contribuind în același timp la eficacitatea și eficiența proceselor de guvernare, managementului riscului și control.

În legătură cu faptul că în ultimul timp a crescut semnificația și rolul auditului intern, atât pe plan internațional, cât și național, dezvoltăm studierea tipurilor de audit, cu evidențierea totodată a tipurilor de audit intern. În momentul actual au fost identificate diferite abordări a tipurilor de audit intern și nu există o viziune unică asupra clasificării acestuia. Considerăm că, la baza clasificării auditului intern trebuie să fie funcțiile actuale, pe care acesta le exercită la entitate, și anume, funcțiile de asigurare și consiliere. Luând în considerare funcțiile îndeplinite de auditul intern și necesitatea într-o înțelegere mai bună a esenței acestuia de către beneficiarii lui, abordăm tipurile de audit intern cu un grad mai înalt de sintetizare și, anume: audit de sistem, în care este inclus auditul financiar și auditul tehnologiilor informaționale; auditul performanței, cu includerea în acesta a auditului operațional și a auditului strategiei entității; audit de conformitate, în interpretarea tradițională a acestuia.

În **capitolul 2 „Analiza actuală și perspectiva funcționării auditului intern în sectorul corporativ”** este efectuată o analiză a situației actuale a auditului intern în sectorul corporativ al țării, sunt studiate particularitățile de dezvoltare a acestuia în comparație cu alte țări, de asemenea sunt cercetate aspectele asigurării și îmbunătățirii calității activității subdiviziunilor de audit intern în sectorul corporativ din RM. De asemenea, este examinat cadrul legal aplicabil auditului intern și sunt efectuate unele propuneri aferente îmbunătățirii acestuia (Fig. 1).

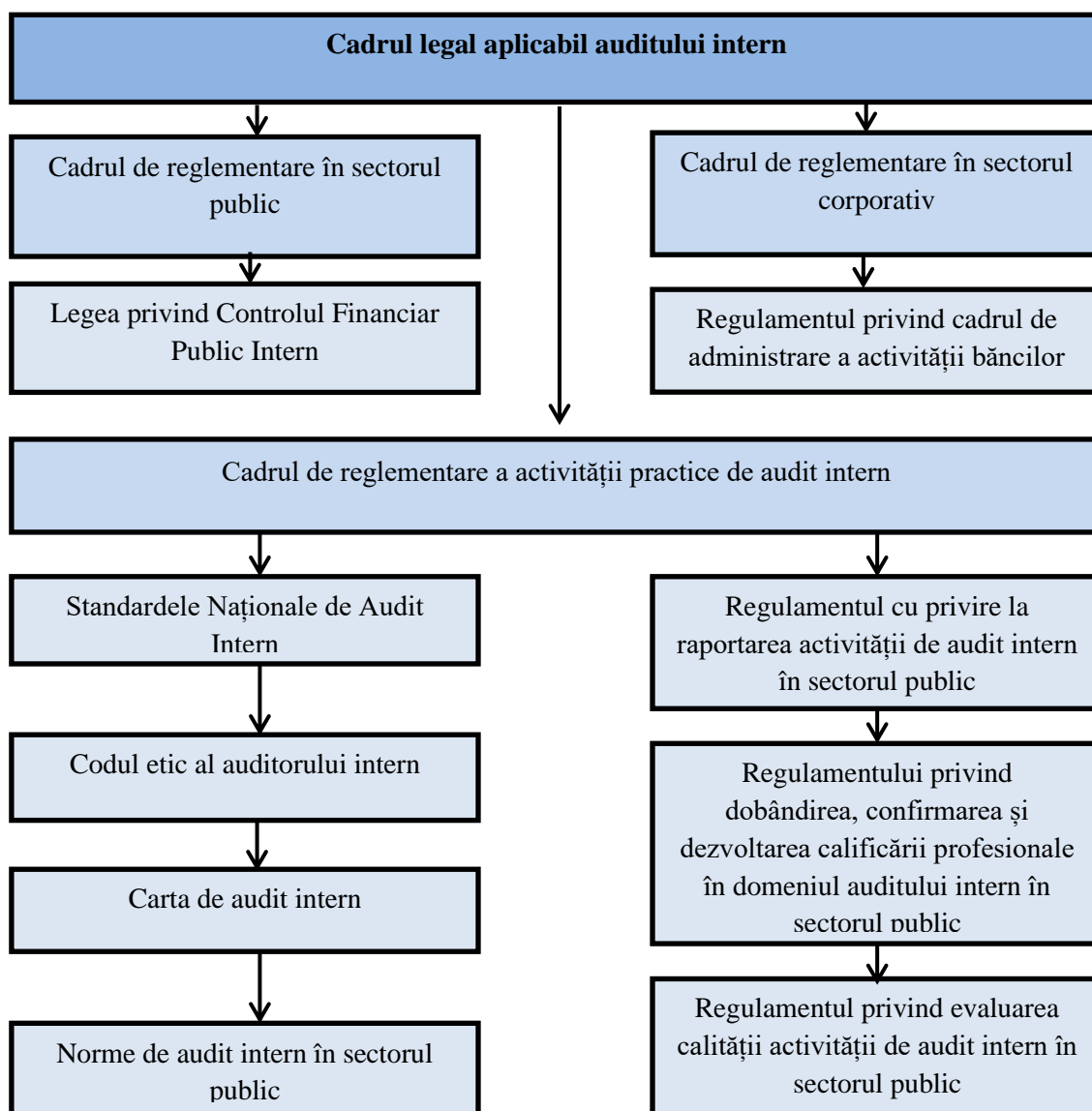

Fig. 1. Cadrul legal aplicabil auditului intern

Sursa: Elaborată de autor.

Abordarea studiului cadrului legal de organizare și funcționare a auditului intern în RM relevă faptul că, actualul cadru de reglementare a auditului intern se referă preponderent la auditul intern din sectorul public, așa cum reiese și din informațiile prezentate în Figura 1. Concomitent, Standardele Naționale de Audit Intern aplicate în sectorul public sunt cu titlu de recomandare

pentru sectorul privat. În acest context, constatăm că în momentul actual este oportun stabilirea cadrului legal aplicabil auditului intern în sectorul corporativ la nivel național, care ar include punerea în practică a Cadrului Internațional de Practici Profesionale în Auditul Intern (IPPF) prin actualizarea Codului de guvernare corporativă și, anume, stipularea cerinței de conformitate cu IPPF. Toate acestea pot contribui la asimilarea practicilor internaționale avansate și eficientizarea auditului intern în conformitate cu normele internaționale.

Concomitent constatăm că la momentul de față lipsesc studii empirice vizând situația actuală și rolul auditului intern în sectorul corporativ. O situație mai bună, prin comparație, se atestă în auditul intern din sectorul public și, anume, Ministerul Finanțelor al RM elaborează Raportul anual consolidat privind controlul financiar public intern [5], care cuprinde și informații cu privire la situația curentă a auditului intern. În același timp, consemnăm că la nivel global există diverse studii realizate de organisme internaționale de prestigiu aferente auditului intern [19], având obiectivul primordial de a obține informații vizând practicile de audit intern la nivel mondial.

În acest context, au fost stabilite direcțiile de cercetare, care în opinia noastră sunt relevante pentru investigarea situației actuale a auditului intern din sectorul corporativ al țării. Acestea includ: caracteristicile calitative ale subdiviziunilor de audit intern, managementul resurselor umane și asigurarea cu resurse, activitatea operațională. Cercetarea situației actuale a auditului intern în sectorul corporativ a fost efectuată utilizând metoda de cercetare calitativă, cum este interviul semistrukturat. În acest scop, au fost elaborate de către autor modele de interviuri corespunzătoare fiecărei direcții de cercetare, ulterior fiind aplicate în cercetarea activității subdiviziunilor de audit intern din 15 entități din sectorul corporativ al țării.

Analiza rezultatelor cercetării a permis efectuarea unor concluzii de bază, care reprezintă:

- auditorii interni sunt preocupați în mod prioritar de evaluarea eficacității activității operaționale și evaluarea conformității; de asemenea se atestă un interes al subdiviziunilor de audit intern aferente realizării misiunilor de consiliere a Consiliului de directori, ceea ce demonstrează importanța auditului intern pentru managementul de vârf al companiilor;
- în practica auditării dificultăți apar foarte des din cauza cererilor curente din partea managementului superior; totodată dificultăți apar des în pofida acțiunii următorilor factori: implicarea personalului în alte proiecte neprevăzute în planul anual de audit și lipsa de timp pentru îndeplinirea sarcinilor direct planificate;
- în toate din entitățile incluse în studiu software specializat nu se aplică, în același timp, în practica internațională software specializat se aplică în majoritatea entităților; iar printre cauzele de bază a neutilizării software specializat putem enumera: dimensiunile subdiviziunilor

de audit intern; absența pe piață a software care ar răspunde cerințelor subdiviziunilor de audit intern și activitatea scurtă a acestora (în cazul subdiviziunilor recent nou create);

▪ perspectivele funcționării auditului intern constituie: creșterea gradului de tehnologizare a auditului intern; orientarea spre creșterea eficacității cu care se realizează managementul riscurilor; interesul pentru evaluarea performanței auditului intern și dezvoltarea abilităților pe care auditorii trebuie să le dețină.

Concomitent, am efectuat analiza comparativă a particularităților de dezvoltare a auditului intern în RM și în alte țări, cum ar fi România, Germania și Federația Rusă cu scopul de a evidenția posibilitățile de aplicare a practicilor avansate de audit intern în sectorul corporativ din țară. Am stabilit o serie de criterii de apreciere comparativă, care reprezintă: existența reglementărilor normative aferente auditului intern, obligativitatea efectuării auditului intern, obligativitatea exercitării auditului intern conform IPPF, obligativitatea deținerii certificării profesionale în domeniu, activitatea organismelor profesionale în domeniu și existența cercetărilor avansate în sfera auditului intern.

În urma studiului efectuat am identificat următoarele aspecte, care pot fi implementate în activitatea auditului intern din sectorul corporativ. Acestea includ:

- adoptarea și/sau conformitate înaltă cu IPPF;
- implementarea standardelor și regulamentelor interne în exercitarea auditului intern;
- activitatea amplă în domeniul auditului intern a asociațiilor profesionale, contribuind astfel la dezvoltarea și popularizarea profesiei de audit intern;
- recunoașterea internațională a asociațiilor profesionale ca reprezentant pe plan național de Institutul Auditorilor Interni;
- existența studiilor empirice de calitate în domeniul auditului intern;
- profesionalismul personalului serviciului de audit intern;
- asigurarea unei independențe reale a auditorilor interni;
- abordarea sistemică și complexă a obiectivelor auditului intern și managementului riscurilor.

Pentru a asigura realizarea obiectivelor în conformitate cu cerințele stipulate în IPPF subdiviziunile de audit intern urmează să garanteze un nivel înalt de calitate al activităților efectuate la nivelul acesteia. În literatura de specialitate străină o atenție sporită este acordată întrebărilor ce țin de asigurarea și îmbunătățirea calității auditului intern. În același timp, domeniul de cercetare autohton nu include aspecte teoretice și practice aferente tematicii înaintate. Considerăm, că pentru a asigura calitatea auditului intern și eliminarea punctelor slabe, la nivelul

subdiviziunilor de audit intern trebuie să fie implementat un proces de asigurare și îmbunătățire a calității auditului intern.

În aceste circumstanțe, am indentificat și propunem următoarele elemente ale procesului nominalizat: programul de asigurare și îmbunătățire a calității auditului intern; evaluările interne și externe; raportarea privind programul de asigurare și îmbunătățire a calității auditului intern. De asemenea, propunem modelul Programului de asigurare și îmbunătățire a calității auditului intern.

Un element important al procesului de asigurare și îmbunătățire a calității auditului intern reprezintă evaluarea acestuia, atât internă, cât și externă. Rezultatele cercetărilor efectuate de către noi, indică faptul că în entitățile din sectorul corporativ al țării sunt efectuate evaluări interne, în același timp, evaluări externe independente nu sunt realizate, ce denotă neconformitate cu cerințele IPPF. Totodată am studiat problemele procesului de evaluare a auditului intern, inclusiv cele aferente stabilirii criteriilor de evaluare. În acest context, propunem criterii consolidate de evaluare și, anume, auditul intern trebuie să corespundă: IPPF și obiectivelor strategice ale entității.

Concomitent un aspect problematic al evaluării calității auditului intern constă în stabilirea indicatorilor corespunzători de evaluare, inclusiv a unui set echilibrat de indicatori, deoarece auditul intern trebuie să demonstreze valoarea sa în calitate de element de bază în guvernanta corporativă a entității. Pentru soluționarea problemei date este necesar de a fi determinate părțile interesate direct de auditul intern și de stabilit necesitățile acestora. În acest context, propunem un model al Cartei procesului de elaborare a indicatorilor utilizați la evaluarea auditului intern.

Pentru determinarea setului echilibrat de indicatori este necesar de a stabili metoda de evaluare a calității auditului intern. În aceste circumstanțe, am cercetat metodele de evaluare a performanței entităților, inclusiv a performanței activităților acesteia, utilizate pe plan internațional și propunem o metodă de evaluare, care are la bază tabloul de bord și permite de a evidenția legătura obiectivelor auditului intern cu strategiile de dezvoltare ale entității.

Totodată, de către autor au fost determinate și prezentate etapele de bază ale utilizării tabloului de bord pentru evaluarea eficacității auditului intern: identificarea aspectelor semnificative și elaborarea indicatorilor tabloului de bord; cuantificarea valorii indicatorilor utilizați la evaluare și agregarea cuantificării valorii indicatorilor utilizați la evaluare.

Tabelul 1. Elaborarea indicatorilor din tabloul de bord pentru auditul intern

Perspective	Obiective strategice	Indicatori
1	2	3

1. Financiară	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Încadrarea în bugetul auditului intern ▪ Efectuarea misiunilor de audit intern cu valoare adăugată 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Procentul misiunilor de audit finalizate în limita bugetului ▪ Economii în urma realizării recomandărilor
2. Client	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gradul de satisfacție al Comitetului de audit și a managementului entității 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evaluarea gradului de satisfacție ▪ Asigurare privind gradul de adecvare a sistemului de control intern ▪ Asigurare privind gradul de adecvare a managementului riscurilor ▪ Cota recomandărilor acceptate ▪ Cota recomandărilor realizate ▪ Modificări efectuate în procesele entității
3. Activitatea operațională a subdiviziunii de audit intern	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Acoperirea riscurilor ▪ Conformitatea cu ISPPA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivelul de reducere/eliminare a riscurilor indentificate ▪ Îndeplinirea planului de audit intern ▪ Numărul recomandărilor pentru un audit ▪ Evaluarea conformității cu ISPPA
4. Potențialul subdiviziunii de audit intern	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dezvoltarea abilităților personalului ▪ Susținerea inovațiilor 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Numărul de ore efectuate la perfecționarea profesională ▪ Cota angajaților care dețin certificate profesionale ▪ Numărul metodelor de audit noi utilizate ▪ Numărul riscurilor noi identificate

Sursa: Elaborat de autor.

După cum vedem, tabloul de bord include următoarele aspecte importante: interesele și necesitățile Comitetului de audit; interesele și necesitățile managementului entității; activitatea operațională și potențialul subdiviziunilor de audit intern. Având la bază rezultatele utilizării tabloului de bord am elaborat măsuri practice de dezvoltare a auditului intern.

În **capitolul 3 „Direcții prioritare de perfecționare a tehnicilor de audit intern în sectorul corporativ din Republica Moldova”** sunt tratate aspectele problematice aferente evaluării de către auditor a controlului intern, guvernantei corporative, aplicării tehnicilor de audit intern ce țin de managementul riscurilor în entitățile din sectorul corporativ al RM.

În contextul exercitării auditului intern în entitățile din sectorul corporativ al țării crește importanța și necesitatea stabilirii domeniilor prioritate ale acestuia. Identificăm domeniile principale prin prisma tendințelor de dezvoltare a auditului intern, abordarea fiind de la internațional la național și, propune următoarele domenii de bază în cadrul cărora este esențială

perfecționarea tehnicilor de audit intern: evaluarea controlului intern, guvernantei corporative și managementului riscurilor.

Actualmente, în entitățile din sectorul corporativ se resimte necesitatea majorării calității asigurării informaționale, care la rândul său este legată de perfecționarea sistemului de control intern. Circumstanțele date contribuie la creșterea rolului auditului intern în evaluarea sistemului de control intern al entității. În acest context, propunem un cadru de referință pentru evaluarea acestuia, care include: criterii de evaluare, etape de evaluare, metode de evaluare și raportarea privind rezultatele evaluării.

Concomitent, prin cadrul propus, identificăm și argumentăm etapele în evaluarea controlului intern la entitate, după cum urmează:

Etapa 1. Obținerea unei imagini generale asupra sistemului de control intern la entitate. Aici avem în vedere descrierea obiectivelor înaintate controlului intern; identificarea și studierea cadrului de reglementare atât intern, cât și extern al funcționării controlului intern.

Etapa 2. Stabilirea și analiza conținutului elementelor constitutive ale mecanismului controlului intern. În cadrul acestei etape auditorii interni urmează să stabilească elementele care stau la baza sistemului de control intern la entitate, de asemenea, să obțină o înțelegere a conținutului și caracteristicilor de bază ale acestora. În același timp, trebuie să determine participanții și să precizeze rolul acestora în sistemul de control intern a entității.

Etapa 3. Evaluarea elementelor sistemului de control intern identificate la entitate. La această etapă auditorii interni trebuie să determine tehnicile și instrumentele de evaluare a elementelor sistemului de control intern. Propunem abordarea sistematică în evaluarea controlului intern, care este orientată spre aprecierea fiecărui element al acestuia. Acest fapt permite auditorilor interni de a efectua o evaluare integrată a eficacității sistemului de control intern. De asemenea, identificăm tehnici de audit relevante pentru unul din elementele sistemului de control intern – mediul de control și, propunem evaluarea indicatorilor calitativi ai mediului de control. Tehnica data presupune elaborarea indicatorilor calitativi de evaluare a eficacității mediului de control al entității și utilizarea instrumentului corespunzător – chestionarului de evaluare al acestuia, realizat de noi. Considerăm că indicatorii de evaluare trebuie să fie grupați, utilizând în calitate de criteriu de clasificare – elementele constitutive ale mediului de control. În așa mod, auditorul intern are posibilitatea de a efectua o apreciere calitativă a fiecărui element al mediului de control al entității și, în consecință, de a argumenta recomandările de îmbunătățire a eficacității acestuia.

După părerea noastră, pentru a exclude subiectivitatea evaluării mediului de control al entității, este necesar ca întrebările din chestionar să fie formulate în mod clar și precis. Fiecărui

răspuns la întrebările chestionarului i se acordă un punctaj anume, în intervalul de la 0 la 3 puncte. Scara de evaluare arată în felul următor:

- 3 puncte – elementele mediului de control corespund completamente reglementărilor în domeniu;
- 2 puncte – elementele mediului de control corespund în mare parte reglementărilor în domeniu;
- 1 punct – elementele mediului de control corespund parțial reglementărilor în domeniu;
- 0 puncte – elementele mediului de control nu corespund reglementărilor în domeniu.

În baza răspunsurilor obținute prin intermediul chestionarului, are loc evaluarea eficacității mediului de control după următoarea formulă:

$$\varepsilon = \frac{\sum_{i=1}^n i}{n} \quad (1)$$

unde:

i – punctajul atribuit stării corespunzătoare a elementului analizat;

n – numărul elementelor analizate.

Dacă rezultatul obținut în urma evaluării se încadrează în intervalul de la 2 la 3 puncte, mediul de control se apreciază eficace. În cazul în care evaluarea se află în intervalul de la 1 la 2 puncte, atunci mediul de control se apreciază a fi ineficient.

În acest context, am elaborat un set de indicatori calitativi pentru evaluarea mediului de control al entităților din sectorul corporativ al RM. Concomitent am elaborat și am implementat chestionarul de evaluare a mediului de control, pe care îl prezintăm în Anexa 17 la teză.

În momentul actual pe plan internațional se atestă o creștere a interesului față de subiectul guvernantei corporative, inclusiv a rolului auditului intern în cadrul acesteia. În acest sens, am determinat o direcție prioritară în evaluarea guvernantei corporative și, anume, prin prisma evaluării unui element de bază al acesteia – cultura corporativă. În acest context, am stabilit și am argumentat aspectele semnificative ale auditului culturii corporative, accent punându-se pe complexitatea, problemele și tehnicile de evaluare ale acesteia. Pentru a derula cu reușită misiunile de auditare a culturii corporative au fost stabilite metodele de bază în cadrul acestora. Pentru diagnosticul tipului de cultură corporativă propunem utilizarea metodei valorilor competitive, cu adaptarea instrumentului de evaluare OCAI la contextul mediului sectorului corporativ din țară.

Nemijlocit aplicarea practică a acestuia a fost realizată pentru diagnosticul culturii corporative în cadrul unei entități de interes public din țară – „Intact Asigurări Generale” S.A. Utilizarea acestui instrument a permis la identificarea culturii corporative specifice entității în

momentul aplicării instrumentului (situația actuală) și, a surprins cultura corporativă pe care angajații doresc să o dezvolte (situația dorită).

Tabelul 2. Diagnosticul culturii corporative în cadrul „Intact Asigurări Generale” S.A.

Tipul de cultură	Situația actuală	Situația dorită	Diferența
Clan	19,35	26,49	7,14
Autocrată	17,61	20,30	2,69
Piață	32,62	27,14	(5,48)
Ierarhică	30,42	26,07	(4,35)
Total	100	100	x

Sursa: Elaborat de autor în baza informațiilor „Intact Asigurări Generale” S.A.

În urma analizei rezultatelor obținute, am identificat tipul de cultură corporativă reprezentativă. Astfel, cultura stabilită în cadrul entității examinate este cultura de tip piață (32,62 puncte), care este îndreptată spre mediul exterior, respectiv asupra clienților entității. Entitatea studiată se orientează, în mod prioritar, spre obținerea rezultatelor și atingerea obiectivelor propuse. Considerăm că, identificarea culturii de tip piață în calitate de cultură predominantă, este compatibilă cu mediul extern, în care entitatea își desfășoară activitatea. De menționat că, entitatea operează pe o piață cu o concurență ridicată și chiar agresivă.

Cultura de tip ierarhică, de asemenea este reprezentativă, cu un scor de 30,42 puncte și este determinată de caracteristici specifice unui mediu de lucru stabil, prevăzut, necătând la aceea că este dominat de o atmosferă formală, iar activitatea entității este supusă anumitor reguli și norme.

Totodată, observăm că, culturile corporative dominante identificate – de piață și ierarhică, înregistrează diferențe între situația actuală și situația dorită. Dar după cum vedem, diferențele nu depășesc 10 puncte în cazul culturii de piață și, corespunzător, în cazul celei ierarhice. În circumstanțele descrise, conform metodei valorilor competitive, nu este o necesitate urgentă de modificare a profilului de cultură corporativă actuală.

În același timp, observăm o creștere cu 7,14 puncte a preferințelor angajaților pentru cultura de tip clan, care în urma reprofilării tipurilor de culturi devine dominantă. Astfel, angajații entității își doresc o sporire a atmosferei de familie în mediul de activitate.

În baza studiului realizat, propunem metodele de bază care trebuie utilizate în cadrul auditului culturii corporative, prezentate în Figura 2.

Concomitent, propunem în calitate de criteriu în selectarea metodelor de auditare să fie utilizat tipul auditului: inițial sau ulterior. În cazul în care la entitate anterior nu a fost evaluată

starea culturii corporative, atunci vor fi diferite și procedurile de audit aplicate pentru realizarea obiectivelor misiunii.

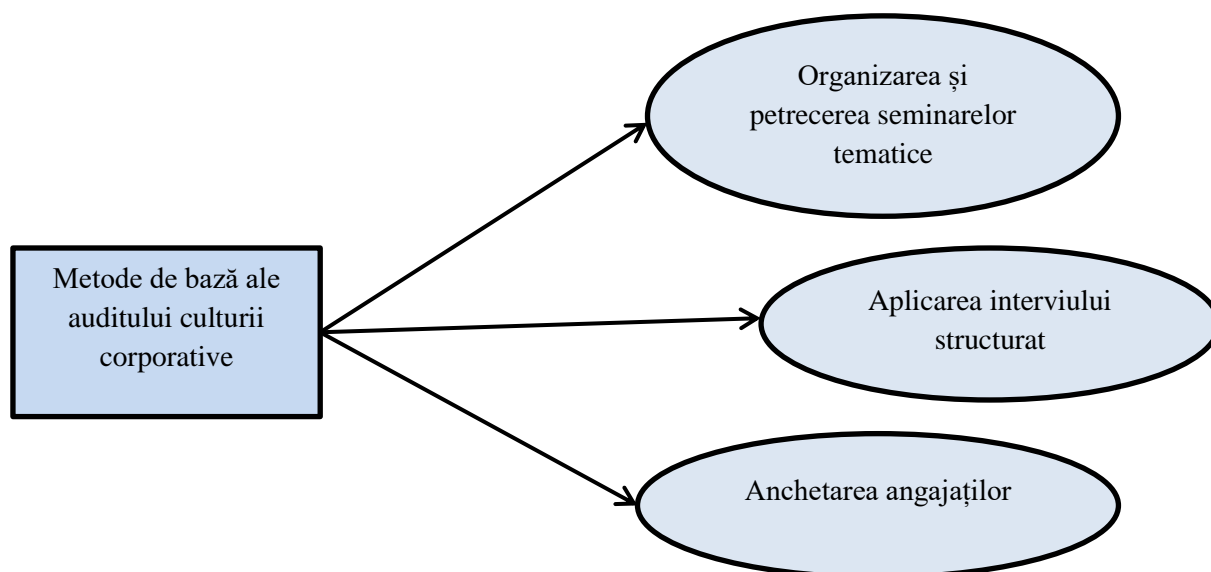

Fig. 2. Metodele de bază utilizate în cadrul auditului culturii corporative

Sursa: Elaborată de autor.

După cum rezultă din Figura 2 propusă de noi, o metodă de bază care poate să fie utilizată de către auditorii interni constituie *anchetarea angajaților*. Anchetarea angajaților are un avantaj, în opinia noastră, care constă în posibilitatea obținerii probelor dintr-o colectivitate mare și nivelul înalt al obiectivității acestor probe. Pentru a obține rezultate obiective este necesar ca procedura de anchetare să fie efectuată anonim și angajații să aibă încrederea că vor fi luate măsuri pentru soluționarea problemelor apărute. Totodată, chestionarul utilizat obligator trebuie să includă subiecte aferente eticii în entitate, care sunt necesare pentru evaluarea culturii corporative. Pentru a obține rezultate concludente asupra culturii corporative la entitate, propunem următoarea structură a chestionarului de evaluare:

1. *Subiecte generale*. La acest compartiment angajații urmează să explice ce înțeleg prin noțiunea de „cultură corporativă” și cum apreciază cultura corporativă a entității în care activează.

2. *Sistemul de valori*. Prin intermediul acestui compartiment auditorul intern tinde să acumuleze informații pertinente aferente sistemului de valori care caracterizează cultura corporativă a entității. Angajații trebuie să releve existența misiunii și a scopului strategic al entității; existența Codului etic și respectarea acestuia în cadrul entității; valorile de bază, care determină cultura corporativă.

3. *Stilul de conducere*. La compartimentul nominalizat propunem auditorului intern să stabilească care este stilul de conducere al entității, cum sunt soluționate conflictele dintre angajați

și care este practica luării deciziilor colegiale. În același compartiment, un subiect strategic propunem identificarea neajunsurilor în managementul entității, care mai târziu pot fi înlăturate cu ajutorul culturii corporative, prin implementarea măsurilor corective, recomandate de auditorii interni.

4. *Sistemele de motivare materială și nematerială.* Întrebările incluse la compartimentul dat sunt esențiale pentru formularea concluziilor, ce țin de particularitățile aplicării sistemelor de motivare materială și nematerială la entitate. În special, angajații urmează să elucideze aspectele aferente remunerării acestora, și anume, dacă depinde remunerarea angajaților de rezultatele activității lor; dacă depinde remunerarea angajaților de rezultatul subdiviziunii în care activează și de rezultatul entității în ansamblu. Totodată, urmează a fi stabilită existența sistemului de motivare nematerială a angajaților entității.

5. *Politica de cadre.* În cadrul evaluării politicii de cadre, auditorul intern va elucida aspectele ce vizează ocuparea posturilor vacante, existența procesului de evaluare a angajaților, de asemenea menținerea la entitate a sistemului de învățare și dezvoltare profesională continuă.

6. *Inovațiile.* În cadrul acestui compartiment al anchetei, auditorul intern va generaliza informațiile ce țin de inovațiile la entitate. În mod prioritar, va tinde să stabilească existența practicii de susținere și examinare a inovațiilor în lucru.

7. *Relațiile interpersonale la entitate.* În opinia noastră, întrebările incluse la acest compartiment sunt foarte importante pentru a obține o înțelegere adecvată a culturii corporative la entitate, iar răspunsurile oferite de către angajați sunt determinante pentru stabilirea recomandărilor pentru managementul de vârf al entităților.

În acest context, am elaborat în teză un model al chestionarului, care a fost implementat în cadrul entității de interes public din țară – Intact Asigurări Generale S.A. și este prezentat în Anexa 22 a tezei.

O direcție prioritară de perfecționare a tehnicilor de audit intern reprezintă și evaluarea eficacității managementului riscurilor, care implică unele aspecte problematice. În acest context, am concretizat rolul auditului intern aferent managementului riscurilor, de asemenea propunem ca evaluarea eficacității sistemului de management al riscurilor să fie efectuat având ca suport procesele de afaceri ale entității. În baza procesului de afaceri „Aprovizionarea cu resurse materiale, servicii și lucrări” am stabilit etapele managementului riscurilor; am determinat obiectivele procesului în baza metodei SMART; am realizat descrierea narativă și grafică a procesului de afaceri; am argumentat etapele managementului riscurilor pentru procesul dat și am propus activități de control pentru diminuarea riscului. De asemenea, propunem în teză un model al Fișei de evaluare a furnizorilor; Fișei de evidență a riscurilor și al Registrului riscurilor,

în care înregistrările sunt efectuate prin prisma proceselor de afaceri. Totodată, propunem un model al chestionarului de evaluare a eficacității managementului riscurilor, iar tehnica de apreciere poate fi descrisă în modul următor:

1. Sunt obținute răspunsurile la toate întrebările incluse în chestionar.
2. Se determină ponderea răspunsurilor „Da” și, corespunzător, a celor „Nu”.
3. La aprecierea rezultatelor evaluării trebuie de stabilit calificative, cu ajutorul cărora se va aprecia nivelul eficacității (eficacitate înaltă, eficacitate medie, eficacitate redusă).

Tabelul 3. Aprecierea eficacității managementului riscurilor

Calificativ	Cota de variație a răspunsurilor „Da”, %	Aprecierea la entitate, %
Eficacitate înaltă	>95	
Eficacitate medie	>50; ≤95	80
Eficacitate redusă	<50	

Sursa: Elaborat de autor în baza informațiilor S.A. „ALPHA LEASING”.

După cum vedem, din informațiile prezentate în Tabelul 3, în urma prelucrării informațiilor la entitatea în baza căreia am realizat studiul procesului nominalizat, am apreciat un nivel mediu al eficacității managementului riscurilor.

În opinia noastră, analiza detaliată a răspunsurilor oferite la întrebările incluse în chestionarul aferent evaluării managementului riscurilor, permite auditorului intern să ofere anumite recomandări ce țin de îmbunătățirea tuturor etapelor ale procesului de afaceri examinat.

În concluzie, menționăm că în acest capitol al tezei am soluționat obiectivele planificate cu privire la problematica evaluării de către auditor a controlului intern, a guvernanței corporative, am elaborat și am implementat noi tehnici de audit intern ce țin de managementul risurilor în cadrul entității din sectorul corporativ autohton.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetările efectuate în domeniul auditului intern în sectorul corporativ din RM, în special a tehnicilor utilizate în realizarea acestuia, au permis să formulăm următoarele **concluzii**:

1. Aspectele teoretice ale auditului intern sunt insuficient studiate atât în literatura științifică de specialitate din țară, cât și în lucrările autorilor din străinătate. Apariția și evoluția auditului intern este indispensabil de a fi studiată în contextul dezvoltării auditului în general.

2. În literatura de specialitate, se conțin multiple definiții ale noțiunii de audit intern, înaintate de diverși cercetători, atât autohtoni, cât și din alte țări. Prezintă argumente convingătoare, am aprofundat studiul asupra noțiunii, caracteristicilor și tipurilor auditului intern, care pune în evidență o caracteristică nouă, ce rezidă din modificările parvenite în evoluția conceptului de audit intern – furnizarea valorii entității. Totodată, abordăm tipurile de audit intern cu un grad mai înalt de sintetizare, cum ar fi: audit de sistem, în care este inclus auditul financiar și auditul tehnologiilor informaționale; audit de performanță, cu includerea în acesta a auditului operațional și a auditului strategiei și audit de conformitate, în interpretarea tradițională a acestuia.

3. Cercetarea literaturii de specialitate autohtone a scos în evidență lipsa studiilor empirice vizând situația actuală și rolul auditului intern în sectorul corporativ. În acest context, am propus și argumentat direcțiile de cercetare relevante pentru situația actuală a auditului intern din sectorul corporativ al țării și, anume: caracteristicile calitative ale subdiviziunilor de audit intern; managementul resurselor umane și asigurarea cu resurse; activitatea operațională a subdiviziunilor de audit intern. Ca urmare au fost identificate perspectivele în funcționarea auditului intern în sectorul corporativ al țării, care constau în creșterea gradului de tehnologizare al acestuia, managementul riscurilor și evaluarea performanței auditului intern.

4. Evaluarea auditului intern în cadrul entității din sectorul corporativ, constituie un element important al procesului de asigurare și îmbunătățire a calității funcției date. În acest scop, propunem o metodă de evaluare, având la bază tabloul de bord, care permite a evidenția legătura obiectivelor auditului intern cu strategiile de dezvoltare ale entității.

5. Sporirea calității asigurării informaționale în entitățile din sectorul corporativ al țării este asigurată prin evaluarea de către auditor a sistemului de control intern. În acest scop, propunem un cadru de referință pentru evaluarea acestuia, care include: criteriile de evaluare, etape de evaluare, metode de evaluare și raportarea privind rezultatele evaluării.

6. Cercetând subiectul guvernancei corporative, pe plan internațional se atestă o creștere a interesului față de aceasta, inclusiv a rolului auditului intern în cadrul acesteia. Autorul determină o direcție prioritară în evaluarea guvernancei corporative, și anume, prin prisma evaluării unui

element de bază al acesteia – cultura corporativă. Cu referire la diagnosticul tipului de cultură corporativă, propunem metoda de evaluare și instrumentul de evaluare în contextul mediului sectorului corporativ din țară.

7. O direcție prioritară în practica auditului intern este determinată de tehnicile utilizate în realizarea acestuia, care reprezintă evaluarea eficacității managementului riscurilor. În soluționarea problematicei date, propunem perfecționarea tehnicilor de audit intern, concretizăm rolul auditului intern aferent managementului riscurilor și concomitent propunem ca evaluarea eficacității sistemului de management al riscurilor să fie efectuată, având ca suport procesele de afaceri ale entității.

Problema științifică importantă soluționată prin investigațiile realizate constă în identificarea direcțiilor prioritare de perfecționare a tehnicilor de audit intern în calitate de element esențial în asistența managementului entității moderne din sectorul corporativ al RM în conformitate cu tendințele de dezvoltare ale acestuia pe plan internațional și cu bunele practici ale altor țări. Soluționarea acestei probleme în cercetare a demonstrat avantajele recomandărilor formulate ce țin de implementarea unor noi tehnici de audit intern în evaluarea managementului riscurilor, guvernantei corporative și controlului intern și influența benefică a acestora asupra activității entităților din sectorul nominalizat.

Sinteza cercetărilor confirmă atingerea scopului, a obiectivelor propuse de autor, și a permis formularea unor *recomandări* referitoare la perfecționarea auditului intern în sectorul corporativ al RM:

1. Auditul intern trebuie definit ca *o funcție realizată în mod independent și obiectiv în cadrul entităților din diferite sfere de activitate. Funcția auditului intern poate fi exercitată de către auditorii interni sau profesioniști din afara entității, care furnizează asigurare și consiliere pentru a aduce plusvaloare acesteia și a îmbunătăți operațiunile efectuate, pentru a sprijini entitatea în îndeplinirea obiectivelor sale prin implementarea unei abordări sistemice și metodice în evaluarea eficacității managementului riscurilor, a controlului și a proceselor de guvernanță.* Această definiție este viabilă pentru toate entitățile și permite înlăturarea confuziei existenței a două forme de audit intern: în sectorul public și, corespunzător, în sectorul corporativ.

2. În scopul facilitării înțelegerii esenței și conținutului auditului intern în sectorul corporativ, propunem a aborda tipurile de audit intern cu un grad mai înalt de sintetizare: audit de sistem, în care este inclus auditul financiar și auditul tehnologiilor informaționale; audit de performanță, cu includerea în acesta a auditului operațional și a auditului strategiei, și audit de conformitate.

3. În vederea perfecționării cadrului legal aplicabil auditului intern în sectorul corporativ, propunem actualizarea Codului de guvernanță corporativă prin introducerea cerinței de

conformitate a auditului intern cu IPPF. Concomitent, pornind de la necesitatea analizei situației auditului intern în sectorul corporativ, recomandăm utilizarea metodei calitative de cercetare a următoarelor direcții esențiale: caracteristicile calitative ale SAI; managementul resurselor umane și asigurarea cu resurse; activitatea operațională a SAI. Această metodă a permis identificarea perspectivelor funcționării auditului intern în sectorul dat, care constau în creșterea gradului de tehnologizare al acestuia, managementul riscurilor și evaluarea performanței activității de audit intern.

4. În scopul soluționării problemei de asigurare a calității auditului intern, recomandăm utilizarea tabloului de bord și a setului echilibrat de indicatori pentru evaluarea eficacității auditului intern. Această metodă contribuie la corelarea obiectivelor auditului intern cu obiectivele entității, de asemenea ține cont de interesele și necesitățile Comitetului de audit; interesele și necesitățile managementului entității; activitatea operațională și potențialul SAI.

5. Pentru perfecționarea tehnicilor de audit aferente evaluării controlului intern al entității din sectorul corporativ, recomandăm:

- a utiliza metoda sistematică, ce presupune evaluarea fiecărui element al sistemului de control intern, fapt care duce la o apreciere integrată a eficacității acestuia;
- a aplica indicatorii calitativi de evaluare a eficacității mediului de control, elaborați de noi, iar în calitate de instrument de realizare a evaluării – a utiliza chestionarul corespunzător propus, care permite a efectua o apreciere calitativă a fiecărui element al mediului de control.

6. În vederea asigurării perfecționării evaluării guvernantei corporative în cadrul entităților din sectorul corporativ, recomandăm o direcție importantă, cum este evaluarea culturii corporative, drept element de bază al acesteia. În atare scop, pentru diagnosticul tipului de cultură corporativă, propunem a aplica metoda valorilor competitive, cu adaptarea instrumentului de evaluare OCAI la contextul mediului sectorului corporativ din țară.

7. Modernizarea tehnicilor de evaluare a managementului riscurilor este recomandată prin aplicarea tehnicilor de audit intern, propuse în scopul efectuării evaluării prin prisma proceselor de afaceri ale entității. În scopul realizării calitative a misiunilor de audit aferente evaluării managementului riscurilor, propunem:

- să se determine etapele managementului riscurilor corespunzătoare proceselor de afaceri, care includ: stabilirea obiectivelor; identificarea riscurilor; evaluarea riscurilor; atitudinea față de riscuri; monitorizarea, revizuirea și raportarea riscurilor;
- să fie stabilite sursele de obținere a informațiilor pentru fiecare etapă a managementului riscurilor;
- să se determine obiectivele proceselor de afaceri în baza metodei SMART;

- să se efectueze descrierea narativă și/sau grafică a proceselor de afaceri;
- să se stabilească activitățile de control pentru diminuarea riscurilor.

8. În scopul de a facilita întocmirea documentelor de lucru aferente procesului de afaceri „Aprovizionarea cu resurse materiale, servicii și lucrări”, propunem:

- implementarea modelului de Regulament intern cu privire la organizarea și desfășurarea procesului nominalizat, elaborat de autor;
- aplicarea modelului Fișei de evaluare a furnizorilor în cazul tranzacțiilor semnificative;
- utilizarea modelului Fișei de evidență a riscurilor și a Registrului riscurilor;
- aplicarea modelului de chestionar în evaluarea managementului riscurilor.

Rezultatele prezentei cercetări va constitui un aport semnificativ la dezvoltarea teoriei și practicii auditului intern în sectorul corporativ al RM prin aprofundarea și perfecționarea metodelor și a practicilor existente în domeniu. Aceste rezultate oferă posibilitatea de a moderniza evaluarea controlului intern, guvernanta corporativă și managementul riscurilor, prin aplicarea tehnicilor performante de audit intern, contribuind astfel la implementarea soluțiilor eficiente în realizarea obiectivelor și managementul proceselor de afaceri în entitatea competitivă din sectorul corporativ al RM.

BIBLIOGRAFIE

În limba română

1. ARENS, A.A. et al. *Audit. O abordare integrată*. Trad. [după ed.8-a engl.] de Levițchi R. Chișinău: Editura ARC, 2003. 972 p. ISBN 9975-61-290-3.
2. BOGHEAN, F. *Aspecte teoretice și practice pentru o guvernare corporativă eficientă*. București: Pro Universitaria, 2019. 179 p. ISBN 978-606-26-1146-0.
3. BÎRCĂ, A. *Controlul intern și impactul acestuia asupra dezvoltării guvernării corporative*: Teză de dr.hab. în științe economice. Chișinău, 2020. 272 p.
4. GHIȚĂ, M. ș.a. *Guvernanța corporativă și auditul intern*. Chișinău: Tehnica Info, 2009. 658 p. ISBN 978-973-168-019-4.
5. Raportul anual consolidat privind controlul financiar public intern pe anul 2019 elaborat de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova. [citat 12.05.21]. Disponibil: https://mf.gov.md/sites/default/files/documente%20relevante/raport_anexe.pdf
6. **PETREANU, E.** Examinarea aspectelor actuale aferente managementului resurselor umane ale subdiviziunilor de audit intern. În: *Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale: Tezele conf.științifice internaționale*. Chișinău: CEP USM, 2019, pp.133-137. ISBN 978-9975-149-59-4.
7. **PETREANU, E.** Aspecte actuale ale asigurării și îmbunătățirii calității activității de audit intern. În: *Culegere de lucrări științifice a USM*. Chișinău: CEP USM, 2019. vol. IV, pp.96-101, ISBN 978-9975-71-617-8.
8. **PETREANU, E.** Analiza activității de audit intern în sectorul corporativ. În: *Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale: Tezele conf.științifice internaționale jubiliare cu ocazia aniversării a 65 de ani de la fondarea Facultății de Științe Economice*. Chișinău: CEP USM, 2018, pp. 270-275. ISBN 978-9975-142-57-1.
9. **PETREANU, E.** Abordări comparative ale auditului intern din România și Republica Moldova. În: *Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale: Tezele conf.științifice internaționale*. Chișinău: CEP USM, 2019, pp.96-100. ISBN 978-9975-149-59-4.
10. **PETREANU, E.** Evoluția activității de audit intern pe plan internațional. În: *Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale: Tezele conf.științifice internaționale jubiliare cu ocazia aniversării a 65 de ani de la fondarea Facultății de Științe Economice*. Chișinău: CEP USM, 2018, pp. 275-278. ISBN 978-9975-142-57-1.

11. **PETREANU, E.** Analiza strategică a rolului auditului intern în optimizarea guvernantei corporative. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2018, nr.7 (117), pp. 48-58. ISSN 1857-2073.
12. **PETREANU, E.** Considerații asupra apariției și evoluției auditului intern. În: *Paradigme moderne ale economiei și antreprenoriatului inovativ: Tezele conf.științifice internaționale*. Chișinău: CEP USM, 2017, pp. 221-223. ISBN 978-9975-71-942-1.
13. **PETREANU, E.** Cadrul legal de organizare și funcționare a auditului intern. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2017, nr.2 (102), pp. 124-130. ISSN 1857-2073.

În limba rusă

14. АРЗУМАНОВА, Л. *Правовое регулирование аудиторской деятельности в Российской Федерации: Монография*. Москва: Проспект, 2011. 144 с.
15. НЕМЧЕНКО, В.В., РЕДЬКО, К.О., РЕДЬКО, К.Ю. *Аудит: Учебное пособие*. Киев: Центр учебной литературы, 2012. 540 с. ISBN 5-230-00428-1.
16. СОНИН, А. *Внутренний аудит: современный подход*. Москва: Финансы и статистика, 2007. 64 с. ISBN 978-5-279-02514-5.
17. СОКОЛОВ, Б. *Внутренний аудит и контроль: организация, методика, практика*. Москва: Бухгалтерский учет, 2010. 272 с. ISBN 978-5-345-02512-5.

În alte limbi

18. Common Body of Knowledge CBOOK. [citat 19.05.21]. Disponibil: <https://global.theiia.org/iiaarf/pages/common-body-of-knowledge-cbook.aspx>
19. DOLGHI, C., **PETREANU, E.** Internal audit in the period of economic changes and its role in evaluation of the entity's internal control. Theoretical characteristics and practical approaches. In: *Проблемы теории и методологии бухгалтерского учета, контроля и анализа*, 2021. no.2 (49), pp. 19-28. ISSN 2708-4957.
20. **PETREANU, E.** Analysis of the internal audit subdivision activity in the corporate sector of the Republic of Moldova. In: *Economy and Sociology*, 2020. no.2, p.87-95. ISSN 1857-4130 E-ISSN:2587-3172.
22. **PETREANU, E.** Ideas on the legal environment applicable to internal audit in the Republic of Moldova. În: *Sciens, education, innovation: topical issues and modern aspects*, june 25-26. Tallinn: Scientific collection Interconf, 2021, no.64, pp. 44-50. ISBN: 978-5-7983 4322-5.
23. **PETREANU, E.** Evaluation of activity of internal audit: theoretical features and practical priorities. In: *Проблемы теории и методологии бухгалтерского учета, контроля и анализа*, 2021. № 2 (49), сс.40-47. ISSN 2708-4957.

Lista lucrărilor științifice la tema tezei

1. Cărți de specialitate

1.2. cărți de specialitate colective

1.2.1. DOLGHI, C., PETREANU, E. *Audit intern*. Chișinău: CEP USM, 2013. 92 p.

(contribuția personală 2,8 c.a.). ISBN 978-9975-71-343-6. **Disponibil:**

http://catalog.bnrm.md/opac/bibliographic_view/690327;jsessionid=3B003E271AA585ACB D5BF9EA8DCFA946

2. Articole în reviste științifice

2.2. în reviste din alte baze de date acceptate de către ANACEC (cu indicarea bazei de date)

2.2.1. PETREANU, E. Evaluation of activity of internal audit: theoretical features and practical priorities. In: *Проблемы теории и методологии бухгалтерского учета, контроля и анализа*, 2021. №.2 (49), cc. 40-47. ISSN 2708-4957. 0,919 c.a. **Index: Copernicus, Google Scholar, DOAJ; WorldCat, BASE, Ulrich's Periodical Directory, RePec. Disponibil: file: <///C:/Users/admin/Downloads/240056->**

[%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-550951-1-10-20210914.pdf](#)

2.2.2. DOLGHI, C., PETREANU, E. Internal audit in the period of economic changes and its role in evaluation of the entity's internal control. Theoretical characteristics and practical approaches. In: *Проблемы теории и методологии бухгалтерского учета, контроля и анализ*, 2021. №.2 (49), cc. 19-28. ISSN 2708-4957. 1,165 c.a. **Index: Copernicus, Google Scholar, DOAJ; WorldCat, BASE, Ulrich's Periodical Directory, RePec. Disponibil: file: [**\[%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-550984-1-10-20210914.pdf\]\(#\)**](///C:/Users/admin/Downloads/240080-</u></p></div><div data-bbox=)**

2.3. în reviste din Registrul Național al revistelor de profil (cu indicarea categoriei)

2.3.1. PETREANU, E. Analysis of the internal audit subdivision activity in the corporate sector of the Republic of Moldova. In: *Economy and Sociology*, categoria „B+”, 2020. no.2, pp. 87-95. ISSN 1857-4130 E-ISSN 2587-3172. 0,887 c.a. **Index: DOAJ. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/7%20Petreanu_87-95.pdf**

2.3.2. PETREANU, E. Analiza strategică a rolului auditului intern în optimizarea guvernantei corporative. În: *Revista Studia Universitatis Moldaviae*, categoria „B”, nr.7 (117) 2018, pp.48-58. ISSN 1857-2073. 1,179 c.a. **Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/07.p.48-58_117.pdf**

2.3.3. PETREANU, E. Cadrul legal de organizare și funcționare a auditului intern. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, categoria „B”, nr.2 (102), 2017, pp.124-130. ISSN 1857-2073. 0,865 c.a. **Disponibil:** [https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/19.p.124-](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/19.p.124-130_Cadrul%20legal%20de%20organizare%20si%20functionare%20a%20auditului%20intern.pdf)

[130_Cadrul%20legal%20de%20organizare%20si%20functionare%20a%20auditului%20intern.pdf](https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/19.p.124-130_Cadrul%20legal%20de%20organizare%20si%20functionare%20a%20auditului%20intern.pdf)

2.4. articole în culegeri științifice naționale:

2.4.1. PETREANU, E. Aspecte actuale ale asigurării și îmbunătățirii calității activității de audit intern. În: *Culegere de lucrări științifice a USM*. Chișinău: CEP USM, 2019. vol. IV, pp.96-101. ISBN 978-9975-71-617-8. 0,439 c. a.

Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/66-73_10.pdf

2.4.2. PETREANU, E. Aspecte actuale în domeniul supravegherii publice a activității de audit. În: *Culegere de lucrări științifice a USM*, 2018. vol.IV, pp. 95-101. ISBN 978-9975-142-58-8. 0,411 c.a.

Disponibil: http://catalog.bnrm.md/opac/bibliographic_view/962498;jsessionid=3B003E271AA585ACB D5BF9EA8DCFA946

2.4.3. PETREANU, E. Responsabilitatea auditorilor interni privind prevenirea, detectarea și investigarea fraudei. În: *Culegere de lucrări științifice a USM*, 2017. vol. III, pp. 51-58. ISBN 978-9975-71-881-3. 0,317 c.a.

Disponibil:

http://catalog.bnrm.md/opac/bibliographic_view/959704;jsessionid=3B003E271AA585ACB D5BF9EA8DCFA946

3. Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

3.2. în lucrările manifestărilor științifice incluse în alte baze de date acceptate de către ANACEC

3.2.1. PETREANU, E. Ideas on the legal environment applicable to internal audit in the Republic of Moldova. În: *Sciens, education, innovation: topical issues and modern aspects*, june 25-26. Scientific collection Interconf. Tallinn, 2021, no.64, pp. 44-50. ISBN 978-5-7983-4322-5. 0,351 c.a. **Disponibil:** <https://www.interconf.top/documents/2021.06.25-26.pdf>

3.3. în lucrările manifestărilor științifice incluse în Registrul materialelor publicate în baza manifestărilor științifice organizate din Republica Moldova

3.3.1. PETREANU, E. Abordări comparative ale auditului intern din Republica Moldova și România. În: *Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale: Tezele conf.științifice internaționale*. Chișinău: CEP USM, 2019, pp.96-100. ISBN 978-9975-149-59-4. 0,348 c.a. **Disponibil:** https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/16-16_14.pdf

3.3.2. PETREANU, E. Examinarea aspectelor actuale aferente managementului resurselor umane ale subdiviziunilor de audit intern. În: *Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale: Tezele conf.științifice internaționale*. Chișinău: CEP USM, 2019, pp.133-137. ISBN 978-9975-149-59-4. 0,204 c.a. **Disponibil:**

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/18-18a_0.pdf

3.3.3. PETREANU, E. Analiza activității de audit intern în sectorul corporativ. În: *Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale: Tezele conf.științifice internaționale cu ocazia aniversării a 65 de ani de la fondarea Facultății de Științe Economice*. Chișinău: CEP USM, 2018, pp. 270-275. ISBN 978-9975-142-57-1. 0,322 c.a. **Disponibil:**

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/270-274_4.pdf

3.3.4. PETREANU, E. Evoluția activității de audit intern pe plan internațional. În: *Paradigme moderne în dezvoltarea economiei naționale și mondiale: Tezele conf.științifice internaționale cu ocazia aniversării a 65 de ani de la fondarea Facultății de Științe Economice*. Chișinău: CEP USM, 2018, pp. 275-279. ISBN 978-9975-142-57-1. 0,362 c.a. **Disponibil:**

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/275-278_2.pdf

3.3.5. DOLGHI, C., PETREANU, E. Progrese ale auditului intern în contextul internaționalizării. În: *Paradigme financiar-contabile în viziunea tinerilor cercetători: Tezele conf.științifice a tinerilor cercetători*. Chișinău: INCE, 2018, pp. 58-61. ISBN 978-9975-3202-2-1. 0,392 c.a. **Disponibil:**

http://catalog.bnrm.md/opac/bibliographic_view/961416;jsessionid=3B003E271AA585ACBD5BF9EA8DCFA946

3.3.6. PETREANU, E. Considerații asupra apariției și evoluției auditului intern. În: *Paradigme moderne ale economiei și antreprenoriatului inovativ: Tezele conf.științifice internaționale*. Chișinău: CEP USM, 2017, pp. 221-223. ISBN 978-9975-71-942-1. 0,249 c.a. **Disponibil:**

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/221-223_0.pdf

3.3.7. PETREANU, E. Considerații privind tipurile de audit intern. În: *Creșterea competitivității economice în contextul formării societății bazate pe cunoaștere: Tezele conf.științifice internaționale*. Chișinău: CEP USM, 2016, pp. 536-540. ISBN 978-9975-71-838-7. 0,272 c.a.

Disponibil:**http://catalog.bnrm.md/opac/bibliographic_view/864252;jsessionid=3B003E271AA585ACBD5BF9EA8DCFA946**

3.3.8. PETREANU, E. Considerații privind caracteristicile de bază ale auditului intern. În: *Integrare prin cercetare și inovare: Tezele conf.științifice naționale cu participare internațională*. Chișinău: CEP USM, 2017, pp. 282-285. ISBN 978-9975-71-929-2. 0,212 c.a. **Disponibil:**

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/282-285_13.pdf

ADNOTARE

la teza pentru obținerea gradului de doctor în științe economice

„Perfecționarea tehnicilor de audit intern în sectorul corporativ din Republica Moldova”

PETREANU Elena, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 2021

Structura tezei: adnotare, Introducere, trei capitole, Concluzii generale și recomandări, Bibliografie din 167 de titluri, 33 de anexe, 142 de pagini text de bază, 22 de figuri și 30 de tabele. Rezultatele obținute sunt publicate în 17 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: audit intern, subdiviziune de audit intern, sector corporativ, metode de evaluare, instrumente de evaluare, control intern, guvernanta corporativă, managementul riscurilor.

Domeniul de studiu: audit

Scopul și obiectivele cercetării constau în examinarea complexă a aspectelor teoretice și aplicative ale auditului intern, în vederea identificării problemelor existente și fundamentării direcțiilor prioritare de perfecționare a tehnicilor de audit în entitățile economice din sectorul corporativ al Republicii Moldova, în conformitate cu cerințele internaționale.

Noutatea și originalitatea științifică constau în examinarea complexă a aspectelor teoretice și aplicative ale auditului intern în vederea identificării problemelor existente și fundamentării direcțiilor prioritare de perfecționare a tehnicilor de audit în entitățile economice din sectorul corporativ al Republicii Moldova, în conformitate cu cerințele internaționale.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice științifice constau în identificarea direcțiilor prioritare de perfecționare a tehnicilor de audit intern în calitate de element esențial în asistența managementului entității moderne din sectorul corporativ al RM în conformitate cu tendințele de dezvoltare ale acestuia pe plan internațional și cu bunele practici ale altor țări. Soluționarea acestei probleme în cercetare a demonstrat avantajele recomandărilor formulate ce țin de implementarea unor noi tehnici de audit intern în evaluarea managementului riscurilor, guvernantei corporative și controlului intern în cadrul entității din sectorul nominalizat.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării rezidă în impactul recomandărilor teoretice și practice aferente perfecționării tehnicilor de audit intern, care vor contribui la dezvoltarea auditului intern în sectorul corporativ din Republica Moldova.

Implementarea rezultatelor științifice: recomandările elaborate în teză sunt acceptate pentru implementare în entitățile economice cercetate și pot fi utilizate în procesul didactic al instituțiilor de învățământ cu profil economic.

АННОТАЦИЯ

Автор: ПЕТРЯНУ Елена, «Совершенствование методов внутреннего аудита в корпоративном секторе Республики Молдова», докторская диссертация в области экономики, специальность: 522.02 – Бухгалтерский учет; аудит; экономический анализ,

Государственный университет Молдовы, Кишинэу, 2021

Структура работы: аннотация, введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография (167 наименований), 142 страниц основного текста, 22 рисунков, 30 таблиц и 33 приложений. Результаты исследования, относящиеся к изученной теме, опубликованы в 17 научных работах.

Ключевые слова: внутренний аудит, подразделение внутреннего аудита, корпоративный сектор, методы оценки, инструменты оценки, внутренний контроль, корпоративное управление, управление рисками.

Цель и задачи исследования состоят в комплексном изучении теоретических и прикладных аспектов внутреннего аудита с целью выявления существующих проблем и обоснования приоритетных направлений совершенствования методов аудита в экономических организациях корпоративного сектора РМ в соответствии с международными требованиями.

Научная новизна и оригинальность полученных результатов состоит в углублении и теоретическом развитии понятия внутреннего аудита; обосновании метода оценки деятельности внутреннего аудита; разработке сбалансированного набора показателей для оценки эффективности внутреннего аудита и соответствующих инструментов оценки; устранении и решении проблем, связанных с оценкой внутреннего контроля, менеджмента рисков и корпоративного управления.

Полученные результаты, которые способствуют решению научной проблемы, заключаются в определении приоритетных направлений совершенствования методов внутреннего аудита как важного элемента в содействии управлению современной организацией в корпоративном секторе РМ в соответствии с международными тенденциями развития и передовой опыт других стран, решение которого в исследовании продемонстрировало преимущества сформулированных рекомендаций по внедрению новых методов внутреннего аудита при оценке управления рисками, корпоративного управления и внутреннего контроля внутри организации.

Внедрение научных результатов: разработки и рекомендации, содержащиеся в диссертации, были одобрены для внедрения на исследуемых экономических предприятиях и могут быть использованы в учебном процессе учебных заведений экономического профиля и курсов повышения квалификации.

ANNOTATION

to the thesis for obtaining the degree of doctor in economic sciences

"Improving internal audit techniques in the corporate sector in the Republic of Moldova"

PETREANU Elena, Moldova State University, Chisinau, 2021

Thesis structure: annotation, introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 167 titles, 33 annexes, 142 pages of basic text, 22 figures and 30 tables. The results are published in 17 scientific papers.

Keywords: internal audit, internal audit subdivision, corporate sector, valuation methods, valuation tools, internal control, corporate governance, risk management.

Field of study: audit.

The purpose and objectives of the research are to comprehensively examine the theoretical and applied aspects of internal audit, in order to identify existing problems and substantiate the priority directions for improving audit techniques in economic entities in the corporate sector of the Republic of Moldova, in accordance with international requirements.

The scientific newness and originality consists in the deepening and theoretical development of the notion of internal audit; substantiation of a method for evaluating the internal audit activity; developing a balanced set of indicators to assess the effectiveness of internal audit and appropriate evaluation tools; eliciting and solving problems related to the evaluation of internal control, risk management and corporate governance.

The obtained results that contribute to solving a scientific problem consist in identifying the priority directions for improving internal audit techniques as an essential element in assisting the management of the modern entity in the corporate sector of the Republic of Moldova in accordance with its international development trends and good practices of other countries, the solution of which in the research demonstrated the advantages of the recommendations formulated related to the implementation of new internal audit techniques in the assessment of risk management, corporate governance and internal control within the entity in the nominated sector.

The theoretical significance and the applicative value of the paper lie in the impact of the theoretical and practical recommendations related to the improvement of internal audit techniques, which will contribute to the development of internal audit in the corporate sector of the Republic of Moldova.

Implementation of scientific results: some recommendations developed in the thesis are accepted to be implemented in the researched economic entities and can be used in the teaching process of educational institutions with economic profile.

PETREANU ELENA

**PERFEȚIONAREA TEHNICILOR DE AUDIT INTERN ÎN
SECTORUL CORPORATIV DIN REPUBLICA MOLDOVA**

522.02 CONTABILITATE; AUDIT; ANALIZĂ ECONOMICĂ

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar:

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie offset. Tipar offset.

Tirajul ex.

Coli de tipar:

Comanda nr.

Rezumatul a fost tipărit la Centrul - Poligrafic al USM

Chișinău, str. Mateevici, 60, MD 2009

tel.: +373(0)22577445